

**Willem de Zwijgerkerk, 25 december 2019. Eerste Kerstdag. 'Het kwetsbare Woord van God wil wonen onder de mensen! Goed nieuws ondanks de puinzooi?'
Verkondiging bij Jesaja 52, 7-10 en Johannes 1, 1-14**

Elke zondag ben ik benieuwd of we met een stelletje oude getrouwen bij elkaar zitten, of dat er nieuwe gezichten zijn, die ik nog niet ken (en die mij niet kennen).

Stel je voor dat u zit te wachten op een blij Kerstverhaal, met herders en engelen, zoals in het Kerstspel voor de kinderen.

Vanmorgen geen zoet Kerstverhaal, maar de barre werkelijkheid waarom wij ons als christenen 'mensen van de weg' noemen, van de weg die Jezus op aarde is gegaan.

Ik ga vandaag niet zover als de kerkhervormer Johannes Calvijn die, zo gaat de overlevering, op Eerste Kerstdag gewoon doorpreekte uit de doorgaande lezing uit het boek Deuteronomium. Ik vraag me, eerlijk gezegd, af of zelfs dat helemaal klopt.

Want hij *zal* helemaal niet op Eerste Kerstdag hebben gepreekt, tenzij die dag toevallig op zondag viel. Laat ik het daarop houden.

Er is vandaag dus geen doorgaande lezing uit Deuteronomium, maar lezen we uit de profetie die aan Jesaja toegeschreven is. Over een vreugdebode die over de bergen komt aangesneld.

Die spreekt over troost die de Eeuwige brengt aan de 'ruïnes van Jeruzalem'.

Redding in de puinzooi van het leven.

En uit het evangelie naar de beschrijving van Johannes.

Kerst *zonder* geboorteverhaal van Jezus.

Kennelijk was dat niet echt relevant in de opbouwperiode van de eerste christelijke gemeente.

Ook de evangelist Marcus pakt niet uit.

En Matteüs meldt in één zin dat, toen Jezus geboren was in Betlehem, er magiërs uit het Oosten kwamen om de ster te volgen die hun was opgegaan.

Maar Matteüs brengt dat in verband met het oudtestamentische verhaal dat Abraham nog bij zijn leven de zonen van zijn bijvrouwen (hij heeft er kennelijk meer gehad dan Sara en Hagar) wegzond met geschenken naar het Oostenland en nu komen de zonen terug met geschenken voor de Koningzoon die geboren moest zijn.

Lucas pakt uit met een soort geschiedschrijving ten tijde van keizer Augustus (die gelijk stond aan de goden), dat er een zoon van de *Allerhoogste* geboren was, die zich *niet* openbaarde aan de bewoners van het hof, maar aan de meest eenvoudigen in de buurt van Betlehem, aan herders.

Maar de evangelist Johannes, waarvan we de proloog van zijn evangelie zojuist hebben gelezen, komt met een *scheppingsgedicht* in de buurt van de scheppingspoëzie uit het boek Genesis, over het *licht* dat geroepen wordt, en er *is*, en een *Woord* dat gesproken wordt, dat *gáát*.

Ik kan alleen woorden ontmoeten, U niet meer', dicht Gerrit Achterberg, En hij vervolgt:

'maar hiermee houdt het groeten aan, zozeer dat ik wel moet geloven dat Gij luistert, zoals ik, omgekeerd, uw stilte in mij hoor.'

Wij leven van de woorden die opgeschreven staan.

Wij hebben Jezus niet in handen, zoals je een baby in handen houdt.

Tenzij... je *weet* wat je in handen krijgt: een baby, een kind, een *kwetsbaar* en *broos* mensje, een breekbare volwassene, met ogen die je aankijken.

Eerst de ogen, de blik. Die vraagt: ben jij er voor mij?

Dan kan het zijn dat je, van de weeromstuit, in die ogen van de *ander* de ogen van de *Eeuwige* ontdekt, en van zijn *gezondene*.

God, zoals Hij zich heeft geopenbaard aan het volk van God, dat volkje in die uithoek van de aarde, geknecht, onderdrukt, tot slaaf gemaakt - in Egypte, de God die met dat volk mee optrok en beloofde: 'Ik zal er zijn voor jou', Ik heb *gezien* jouw ellende, Ik heb *gehoord* je roep om bevrijding -

die God die bij dat volkje wonen wilde; die God die niet alleen een Schepper-God wilde zijn, maar ook een Bevrijder-God - die laat van zich horen, in *alle* toonaarden van de *Bijbel*, in de weg van *Jezus* en in de weg van zijn *leerlingen*.

Wij maken *zijn* naam bekend, wanneer we Hem *dienen* in onze dienst aan de *minsten*, de *meest kwetsbaren* op aarde.

Wat we voor *hen* doen, hebben we *Hem* gedaan.

Wat we hen aandoen - ten *kwade*, doen we *Hem* aan.

We doen het ongeweten en ongewild.

Voor je het in de gaten hebt, kun je de meest kwetsbare mens *beschadigen*, ga je aan hem of haar voorbij en... ga je aan *God* voorbij.

Dat brengt ons heel *ver* van de Kerstsfeer die aan ons verkocht wordt in luxe cadeauverpakking. Het *onverpakte* evangelie, het onverbloemde *goede nieuws* voor mensen van Gods *welbehagen*, is het evangelie van het *kwetsbare Woord* dat onder *ons* woont.

Voor je het weet kun je het *beschadigen* met grote woorden, woorden die *kwetsen*, woorden die de ander niet in zijn of haar waarde laten.

Het Woord van God is *niet* onkwetsbaar, is *niet* almachtig.

Het laat zich gemakkelijk wegdringen naar de uithoeken van de aarde.

Soms kan het alleen nog maar fluisteren, en wordt het niet meer gehoord, omdat er teveel harde woorden vallen, stemmen die alleen maar kunnen schreeuwen.

God woord dat overstemd dreigt te worden. Door schreeuwers met *nep* nieuws.

Gods licht dat niet gezien wordt door de mensen die *zelf* in de schijnwerpers willen staan.

Ik bezocht een tijdje terug een man in vreemdelingenbewaring, die daar *alleen* zat omdat hij geen geldige verblijfsvergunning heeft.

Hij was gearresteerd, omdat hij - ik citeer - 'op of bij de Jan van Galenstraat overnachtte met als onderkomen een slaapzak' (hoe kan een politieagent de omschrijving bedenken!) én omdat hij zich niet kon legitimeren.

Dan wordt je gewoon opgesloten; hij zat al bijna vier maanden in detentie, zonder zicht op vrijlating.

'Met als onderkomen een slaapzak.' Gek genoeg kreeg ik de associatie 'geen wiegje als rustplaats, maar een krib was 't veeleer'.

Een ander, uit donker Afrika, werd als dertienjarige door een rebellengroep gedwongen slavenarbeid te verrichten.

Met vijftig kilo op zijn hoofd door de jungle, bijna geen eten, veel slaag.

En toen hij na een ontsnappingspoging werd gepakt, werd hij voor straf in een diepe kuil gegooid en kreeg hij vloeibare hete rubber op zijn lichaam gedruppeld.

Hij heeft er *nog* nachtmerries van.

Maar de hulpverlening vond dat hij geen goed vluchtverhaal had en dat er niets anders opzat dan meewerken aan terugkeer naar zijn land.

Hij vond van niet en was aan de straat overgeleverd.

Het was 's nachts zo koud dat hij geen gevoel meer in zijn benen had.

Ik trof hem aan bij het metrostation, vlak naast het Wereldhuis.

Nederland kan kil zijn en meedogenloos, ook al begon Amsterdam vijf jaar geleden met een Bed-Brood-Bad opvang en hebben we nu een 24 uren-opvang voor afgewezen asielzoekers.

Maar pas werd een Algerijnse man op straat gezet, omdat Algerije volgens onze regering een 'veilig land' is.

Maar het land *is* voor hem niet veilig.

Hij is er weggevlucht omdat hij met ernstig geweld werd geconfronteerd.

Ook hij wordt wakker uit boze en bang makende dromen.

Hij kreeg bij Equator, dat mensen met een trauma behandelt, een score van negen op tien.

Maar hij kreeg van het Vreemdelingenloket te horen dat hij best wel naar zijn land terug kon.

Ik schreef een brief aan de wethouder om uit te leggen dat Algerije voor hem geen veilig land was.

Maar ik kreeg als antwoord dat er gezorgd kon worden voor 'een warme overdracht' aan een behandelaar ter plaatse.

Ik werd gebeld door een Ghanese mevrouw, aan wie ze in het AZC in Den Helder hadden verteld dat ze moest vertrekken, omdat ze geen recht meer op opvang had.

Ze heeft zware diabetes, moet zichzelf vier keer per dag inspuiten met insuline, loopt moeizaam met een rollator na een paar mislukte rugoperaties.

Ze was door de politie naar het station gebracht en daar aan haar lot overgelaten.

Ze had er de nacht doorgebracht.

En van het inspuiten van insuline was het natuurlijk niet gekomen.

Vanuit Stap Verder, met behulp van een priester die Twi spreekt, kregen we haar naar Amsterdam, en via de Ombudsman een aantal nachten in de Shelter bij de Nieuwmarkt.

Na een week soebatten met de gemeentelijke instanties kreeg ze een plekje in de 24 uren-opvang in Buitenveldert.

Op een 'vertrekbed': ze werd nog steeds geacht terug te kunnen naar haar 'veilige land'.

Kwetsbare mensen. Als ik hun ogen zie, hun vermoeide blik, als ik de ellendige verhalen hoor, - word ik dan bemoedigd door de Bijbelse verhalen?

Of zijn die verhalen van troost en vreugde niet voor *mijn* oren bestemd, maar voor *Syrische vluchtelingen* in tentenkampen in Turkije en Libanon?

Hoe zouden Syrische christenen *daar* naar de profetie van Jesaja luisteren, dat hun huis geen puinzooi blijft en dat de Eeuwige hun bestaan wil delen?

Maar wat doe *ik* dan met zo'n verhaal vanuit *mijn* veilige bestaan?

Ik stop de straatkrantverkoper bij de supermarkt wat extra's toe.

Ik ken hem, hij is een afgewezen asielzoeker uit Burundi die zo weet te overleven.

Ik geef van mijn overvloed iets extra's aan wat mensen die daarmee een Kerstgift kunnen sturen naar hun familie in Afrika, omdat ze dat *zelf* van hun uitkering niet kunnen doen.

Kijk, het liefst zou ik natuurlijk willen dat het met *iedereen* goed komt met hun leven, zoals dat vroeger gebeurde in zo'n Kerstverhaal dat op evangelisatiebijeenkomsten werd verteld bij de Vereniging ter Verbreiding der Waarheid in de Jordaan, waar ik in de jaren tachtig werkte.

Daar vertelde Cor van Petten het Kerstverhaal.
Over een eenzame en verbitterde oude vader en een weggelopen dochter, die het op Kerstavond
toch weer goed kwam maken.
Alles was triest en treurig, maar met Kerst kwam toch alles - net op tijd - weer goed.

God wil wonen onder de mensen!
Dat is het verhaal van de Bijbelse geschiedenis.
Wij hoeven niet naar een hemel die zich ergens ver van de aarde zou moeten bevinden.
De Eeuwige komt naar *ons* toe. Hij wil *gekend* worden in *ons* aardse bestaan.

Wil je *weten* wie God is, wat God doet, doe dan goed, wees barmhartig, toon compassie,
zoek naar recht en vrede,
wees *naaste* voor de ander, in het bijzonder voor de arme, de weduwe en de wees, én de
vreemdeling,
dan zal het je *welgaan*.
Dat is de oudtestamentische boodschap.

Waar komen we de Eeuwige tegen?
In de *nabijheid* die we geven aan *andere*, kwetsbare mensen,
of in onze *eigen* kwetsbaarheid,
in de hoop dat er *iemand* zal zijn die *ons* in *onze* broosheid nabij wil zijn.

Zo kan God *zichtbaar* worden in *ieder* mensenkind.
Mens worden in *ons* en in *iedere* ander.
Vandaag en *elke* nieuwe dag.
In het Woord dat *antwoord* vraagt.

ds. Roel Knijff